

Amerikan Müzikal Tiyatrosu

Yazan: Lily LEINO

Bundan 100 yıl önce müzikal bir oyun Amerikan sahne tarihinde bir dönüm noktası yaratmış ve bütün dünyada seyirci cebedecek bir sanat şeklinin temelini atmıştır.

1866'dan önce de müzikal oyunlar, daha ziyade varyeteler, sahneye kurulmuştu. Fakat «The Black Crook» isimli müzikal oyun diğerlerine nisbetle o kadar büyük bir sükses yapmıştır ki, genellikle bundan ilk Amerikan Müzikal Komedi olarak bahsedilmektedir.

Amerikan iç savaşını takip eden yıl zarfında New York'ta sahneye konulan müzikal oyunlar, büyük bir başarı sağlamış ve 16 ayda 475 temsil vererek bütün tiyatro rekorlarını kırmıştı.

Bir asır sonra bugün bu ilk müzikal temsil ve onu takip edenleri ancak üzere «Amerikan Müzikal Tiyatrosuna Selâm» programı tertip edilmiştir. Bu münasebetle Manhattan Müzik Okulu ilk defa olarak 196'de Amerika Müzikal Tiyatro eğitimi ile ilgili bir kurs tertip/edeceğini açıklamıştır.

San'at sahasındaki diğer bir çok yenilikler gibi «The Black Crook» da hemen hemen tesadüfen ortaya çıkmıştır. İki Tiyatro kumpanyası bir bale temsili için dansöz, kostüm ve dekor tasarımlarını New York Tiyatrosuna verileceği fikrini yapmıştı. Bunun nası tamamen yanlış bir fikir üzerine terel teçhizat gerekse sanatçıların kontratlarını, Niblo Garden Theatre'in sahibi William Wheatley satın almış ve bunun Black Crook isimli melodram'ını sahneye koymak üzere kul lanmıştır. Bu, tabiat üstü kuvve te sahip olmak mukabili ruhu nu şeytana satan bir dolandırıcı nın hikâyesini anlatan ve beş saat yepyeni dekorlar, bale ve güzel manzaraların takdim edildiği bir eserdir.

Bu temsilin en cazip yönleri den biri pembe uzun çoraplı ve dal yaratan bir durumda ve bütün şehirde her kes bundan bahsetmekteydi. Fakat temsildeki güzel aşkılar, güzel kızlar ü gelişmiş sahne dekor ve teknik Amerikan müzikal komedi olmuştur. Aslında bunun, bugün kü dengeli müzikal oyunlar ile zik ile tiyatro'yu ahenkli ve birleşmiş bir eğlence şekli haline getirebilmek için aranan yarım asır geçmesi icap etmiştir.

Avrupadan ithal edilen operetler ve opera komikler Amerikan tiyatro severlerini tesbit edince ye kadar «Black Crook» gibi müzikaller tutulmaya devam etmiştir.

Reginald De Koven ilk dikkate değer Amerikan operet kompozitörü idi. En çok tutulan eseri «Robin Hood»'un bir şarkısı zâ lâ Amerikan düğünlerinin vazgeçilmez bir şarkısı olarak yer rına kadar devam etmiş olan Operetlerin en canlı ve faal devresi sırasında Victor Herbert, Rudolf Riml ve Sigmund Romberg gibi bestecilerin şarkıları önemli bir yer işgal etmektedir.

Operet kompozitörleri bir yandan ihtişamlı müzikal romanslarla devam ederken, bir yandan da dinamik George M. Cohan da Broadway'e yeni bir canlılık kazandırmaktaydı. Sadece temsil vermekle kalmayıp aynı zaman da güfte ve müziği de yazan bu tek kişilik tiyatro, değişen zevkler daha sofistike bir eğlenceye ihtiyaç gösterinceye kadar halkın en çok sevdiği tiyatro idi.

Muntazem revüler, zeki komedyenler ve neşeli müzik bir süre tutulmuş fakat daha sonra bunların yerini samimi ve hiciv kabiliyeti olan revüler almıştır. Kompozitör Jerome Kern bu tiyatro devriminde dikkate değer bir rol oynamıştır.

Bundan hemen hemen 10 yıl sonra Mr. Kern müzikal sahne tarihinde diğer bir dönüm noktasına daha katılmıştır. Bu eser «Show Boat»'u, 1927'de Show Boat gösterilmeye başladığı zaman bir şaheser olarak tavsif edilmiş ve hâlâ da Amerikan tiyatrosu muhtelif yerlerinde sık sık tekrar edilmektedir.

Bir kaç yıl sonra, muhtelif müzikal eserler için müzik bestelemekte olan George Bershwin güfte yazarı kardeşi Ira ve ve Morie Ryskind ile birleşerek yeni bir tiyatro düşünüşüne, bir gayesi ile sahneye konulan müzikal komedi'yi tabakkuk ettir miştir. Bu milletlerarası diplomasi hakkındaki bir hicivdir. 1931 yılında bunu Washington siyaseti ile ilgili, yine hiciv hususiyetini sahip «Of Thee I Sing» isimli müzikal komedi takip etmiştir. Bu, Pulitzer Tiyatro Ödülü'nü kazanan ilk müzikal komedidir.

O tarihten sonra müzikal tiyatro gittikçe artan bir cesaretle olgunluğa doğru ilerlemiş ve her yıl başka bir ryanilik yer almaya başlamıştır.

Yıllar geçtikçe Amerikan müzikalleri müzikal komedi hususunda kal oyun istikâmetinde ilerlemeye yetini gittikçe kaybederek müziyatronun bir çok hususiyetlerini sahtip.

Müzik, tiyatro ve dans'ın ilk defa olarak başarılı bir şekilde birleştirilmesine örnek teşkil etmiştir. Bu aynı zamanda Amerikan müzikallerinde bir dönüm noktası olmuştur. Bunu «Carousal», «South Pacific» ve «The King and I» takip etmiştir.

Amerikan müzikallerinin gelişmesine Richard Rogers ve Oscar Hammerstein'den başka yaratıcı kabiliyetler daha yarıdında bulunmuştur. Bunlar arasında Cole Porter ve Irving Berlin başta gelmektedir. Bunların sahneye koyduğu «Annie Get Your Gun» «Call me Madam» ve «Kiss me Kate» bu gibi müzikal eserlere yepyeni bir tazelik ve samimiyet getirmiştir. Cole Porter'ın en başarılı eseri Broadway'de 1000'den fazla oynanan ve bir çok dünya memleketinde sahneye konulan «Kiss me Kate'dir.

1957 den önce Amerikan müzikal tiyatrosunda yer alan devrim daha ziyade metodla ilgili idi. Fakat West Side Story'nun takdimi ile materyel de aynı derecede önemi kazanmıştır. Bu bugünkü gazete başlıkları kadardır zamanlı bir müzikal eserdir. Bu eserde Arthur Laurents ve Stephen Sondheim gibi yazarlar, Leonard Bernstein gibi korogözlü Stephen Robbins gibi kompozitörler ender görülen bir realizm'le gençliğin hislerini, ihtiyaçlarını ve kızgınlıklarını ifade ederken bir yandan da değişik muhtilere mensup insanlar arasında daha büyük bir anlayışı teşvik etmekteydiler.

O tarihten bugüne kadar hayatiyatı canlı bir şekilde tasvir eden daha pek çok eser sahneye konulmuştur. Amerikan müzikalleri zamanla tahdit edilmeye başlamış tersine bugünkü hayat ele alınırken, bunların hepsinde geçmişte edilmiş tecrübelerin bu eşsiz sanat şekline uygulanması öğrenilmiştir.